

Проект

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Голови Верховного Суду

АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОГРАМА ВЕРХОВНОГО СУДУ НА 2025–2027 РОКИ

Цю Антикорупційну програму розроблено відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) та Методології управління корупційними ризиками, затвердженої наказом Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) від 28 грудня 2021 року № 830/21, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17 лютого 2022 року за № 219/37555.

I. Засади антикорупційної політики Верховного Суду

Верховний Суд, як найвищий суд у системі судоустрою України, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечуючи сталість та єдність судової практики в порядку та спосіб, що визначені процесуальним законом, реалізуючи кожному гарантоване право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, висловлює свою нетерпимість до корупції в будь-яких її проявах.

Антикорупційна політика Верховного Суду ґрунтується на принципах утвердження поваги до верховенства права, забезпечення об'єктивності та неупередженості дій і рішень, неприйняття корупції як негативного явища, формування у працівників Верховного Суду культури доброчесності, надання пріоритетності етичним стандартам поведінки.

Ця Антикорупційна програма, як стратегічний і комплексний документ з планування превентивних антикорупційних заходів на середньострокову перспективу, спрямована на максимальне нівелювання корупційних ризиків, втілення дієвих противаг можливим корупційним практикам, запобігання корупційним проявам, усунення сприятливих передумов для їх появи.

Метою цієї Антикорупційної програми є створення у Верховному Суді дієвого механізму системи запобігання корупції задля забезпечення належного рівня суспільної довіри до найвищої судової інституції, зміцнення авторитету судової влади загалом. Запобігання та протидія корупції є спільною справою всього колективу Верховного Суду – його керівництва, суддів, уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції (далі – відділ запобігання корупції), керівників структурних підрозділів та працівників Апарату Верховного Суду. Чітке усвідомлення у Верховному Суді скоординованості дій у вказаній сфері є запорукою досягнення мети цієї Антикорупційної програми.

Демонструючи особисте лідерство в управлінні корупційними ризиками, Голова Верховного Суду визначає засади антикорупційної політики Верховного

Суду, затверджує Антикорупційну програму Верховного Суду, зміни до неї та контролює її виконання, забезпечує прийняття основних розпорядчих документів з питань запобігання корупції, здійснює загальне керівництво відділом запобігання корупції.

Втілюючи організаційно-практичні заходи з питань запобігання та протидії корупції, керівництво Апарату Верховного Суду забезпечує координацію діяльності відділу запобігання корупції з виконання основних антикорупційних завдань, підтримку пріоритетів антикорупційного напрямку діяльності Верховного Суду, видання розпорядчих документів Апарату з питань запобігання корупції, сприяння взаємодії відділу запобігання корупції зі структурними підрозділами Апарату та з уповноваженою особою Державного підприємства «Дирекція з експлуатації та обслуговування», своєчасне реагування в межах повноважень на факти порушень Закону працівниками Апарату, контроль щодо запобігання та врегулювання в їхніх діях конфлікту інтересів.

Основними завданнями відділу запобігання корупції є: проведення заходів щодо запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням; організація роботи з оцінювання корупційних ризиків у діяльності Апарату Верховного Суду та їх усунення, внесення Голові Верховного Суду відповідних пропозицій; надання працівникам Апарату й суддям Верховного Суду методичної та консультаційної допомоги з питань додержання законодавства щодо запобігання корупції; здійснення заходів щодо запобігання та врегулювання у працівників Апарату Верховного Суду конфлікту інтересів; перевірка факту подання суб'єктами декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі — декларація); повідомлення НАЗК про випадки неподання чи несвоечасного подання декларації; здійснення контролю за додержанням у Верховному Суді антикорупційного законодавства, у тому числі розгляд повідомлень про порушення вимог Закону; забезпечення захисту викривачів; інформування Голови Верховного Суду, НАЗК або інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції про факти порушення Закону.

Керівники самостійних структурних підрозділів Апарату Верховного Суду беруть участь в реалізації антикорупційної політики Верховного Суду та виконанні положень цієї Антикорупційної програми, вживають заходів щодо ідентифікації та оцінювання корупційних ризиків у діяльності очолюваних ними структурних підрозділів, їх взаємодію з відділом запобігання корупції, особисто додержуються та сприяють додержанню підлеглими працівниками антикорупційного законодавства та правил етичної поведінки, проходженню ними внутрішніх антикорупційних навчат, заохочують їх до подання повідомлень у разі наявності фактів порушень Закону.

Завданням працівників Апарату Верховного Суду у сфері запобігання корупції є: дотримання вимог антикорупційного законодавства, антикорупційної політики Верховного Суду, цієї Антикорупційної програми, надання пропозицій щодо їх удосконалення; участь в опитуваннях (анкетуваннях), інтерв'юваннях у процедурах управління корупційними ризиками та надання членам робочої групи з оцінювання

корупційних ризиків (далі – робоча група) достовірної інформації щодо корупційних ризиків у діяльності підрозділів; проходження внутрішніх навчань, які організовуються відділом запобігання корупції з питань протидії цьому явищу; повідомлення уповноваженого підрозділу про працюючих у Верховному Суді близьких осіб і виконання обмежень щодо спільної з ними роботи; повідомлення в установленому порядку про можливі факти корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень чи інших порушень Закону.

Як суб'єкти, на яких поширюється дія Закону, судді Верховного Суду відповідно до статті 56 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» покликані виконувати вимоги та дотримуватись обмежень, установлених законодавством у сфері запобігання корупції, подавати декларацію, а також вирішувати питання врегулювання конфлікту інтересів у їхній діяльності й дотримання правил суддівської етики з урахуванням положень статей 58 і 133 цього Закону щодо використання правових інструментів, визначених Радою суддів України.

Ураховуючи ці особливості та законодавчо визначений статус і конституційно встановлені гарантії судді, задіяння суддів Верховного Суду до реалізації антикорупційної політики Верховного Суду має обмежений характер. Антикорупційними заходами стосовно суддів Верховного Суду або за їх участю можуть бути: здійснення перевірки факту подання декларації, повідомлення НАЗК про факти її неподання чи несвоєчасного подання, розгляд у межах повноважень відділу запобігання корупції повідомлень викривачів про можливі порушення ними вимог Закону, їх участь у навчальних заходах, надання їм методичної та консультаційної допомоги з питань дотримання законодавства щодо запобігання корупції, у т. ч. щодо заповнення декларацій і подання повідомлень про суттєві зміни в майновому стані.

Запровадження в цій Антикорупційній програмі інших заходів антикорупційного спрямування безпосередньо щодо здійснення суддями правосуддя є недоцільним, оскільки судочинство в Україні здійснюється відповідно до визначених законом процедур. З огляду на зазначене, особливість управління корупційними ризиками у Верховному Суді полягає в тому, що оцінювання корупційних ризиків, безпосередньо пов'язаних зі здійсненням судочинства, не проводиться з огляду на існування в чинному законодавстві системи заходів, спрямованих на їх нівелювання.

З метою імплементації антикорупційного законодавства та забезпечення локального правового регулювання питань запобігання корупції, керівництво Верховного Суду видало низку організаційно-розпорядчих документів, що враховують особливості правового статусу Верховного Суду та сферу його діяльності. Такими актами Верховного Суду антикорупційного спрямування є:

наказ Голови Верховного Суду від 14 січня 2025 року № 9 «Про проведення оцінювання корупційних ризиків»;

Правила етичної поведінки працівників Апарату Верховного Суду, затверджені наказом керівника Апарату Верховного Суду від 05 вересня 2024 року № 149;

Положення про відділ запобігання корупції, затверджене наказом керівника Апарату Верховного Суду від 11 квітня 2024 року № 75;

Порядок організації роботи з повідомленнями про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» у Верховному Суді, затверджений наказом Голови Верховного Суду від 12 лютого 2024 року № 23;

наказ керівника Апарату Верховного Суду від 29 січня 2024 року № 10 «Про ознайомлення працівників Апарату Верховного Суду з вимогами антикорупційного законодавства, установленими для осіб, які припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави»;

Порядок взаємодії відділу запобігання та виявлення корупції Апарату Верховного Суду з уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції Державного підприємства «Дирекція з експлуатації та обслуговування», затверджений наказом в. о. керівника Апарату Верховного Суду від 24 червня 2022 року № 84;

Засади впровадження у Верховному Суді механізмів заохочення викривачів та формування в них культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», затверджені наказом Голови Верховного Суду від 01 лютого 2022 року № 8;

наказ керівника Апарату Верховного Суду від 15 грудня 2021 року № 117 «Про проведення вступного навчання з питань запобігання та виявлення корупції»;

розпорядження керівника Апарату Верховного Суду від 26 лютого 2021 року № 9 «Про організацію взаємодії структурних підрозділів Апарату Верховного Суду з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про запобігання корупції"»;

Порядок повідомлення про приватний інтерес працівниками Апарату Верховного Суду, затверджений наказом керівника Апарату Верховного Суду від 19 грудня 2019 року № 170-ОД;

Порядок забезпечення обмежень спільної роботи близьких осіб у Верховному Суді, затверджений наказом керівника Апарату Верховного Суду від 20 листопада 2019 року № 153-ОД;

Положення про комісію з питань оцінки вартості, вирішення питання щодо можливості використання, місця та строку зберігання дарунка, одержаного як подарунка Верховному Суду, затверджене наказом Голови Верховного Суду від 30 січня 2018 року № 11-ОД (у редакції наказу Голови Верховного Суду від 14 вересня 2021 року № 77).

Цією Антикорупційною програмою констатується завершення виконання попередньої Антикорупційної програми Верховного Суду на 2021–2024 роки, затвердженої наказом Голови Верховного Суду від 11 березня 2021 року № 23 (у редакції наказу Голови Верховного Суду від 14 вересня 2021 року № 79), звіт про виконання якої розміщено на офіційному вебсайті Верховного Суду. Водночас окремі корупційні ризики, які носять постійний характер і потребують продовження їх антикорупційного моніторингу, або мають триваючий характер і

перспективу мінімізації в майбутньому, враховано під час підготовки цієї Антикорупційної програми.

Заходи з виконання Верховним Судом Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 2023 року № 220 і спрямованої на реалізацію Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки, затвердженої Законом України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки», визначено додатком 1 до цієї Антикорупційної програми.

II. Оцінювання корупційних ризиків

Відповідно до частини першої статті 157 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», пункту 1.2 розділу 1 Положення про Апарат Верховного Суду, затвердженого постановою Пленуму Верховного Суду від 30 листопада 2017 року № 6 (у редакції постанови Пленуму Верховного Суду від 16 листопада 2018 року № 9), організаційне забезпечення діяльності Верховного Суду здійснює Апарат Верховного Суду.

Оцінювання корупційних ризиків проводиться з метою встановлення ймовірності вчинення корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень працівниками Апарату Верховного Суду, що може негативно вплинути на його діяльність, а також з'ясування причин, умов і наслідків можливого їх вчинення, аналізу ефективності наявних заходів контролю щодо запобігання реалізації таким ризикам. Оцінювання корупційних ризиків проведено в такі етапи: підготовка до оцінювання корупційних ризиків, дослідження середовища Апарату Верховного Суду та визначення обсягу оцінювання корупційних ризиків, ідентифікація, аналіз і визначення їх рівнів.

Процедуру оцінювання корупційних ризиків проведено у форматі самооцінювання відповідно до положень згаданої вище Методології управління корупційними ризиками та на підставі наказу Голови Верховного Суду від 14 січня 2025 року № 9 «Про проведення оцінювання корупційних ризиків», який оприлюднено на офіційному вебсайті Верховного Суду. Про початок проведення оцінювання корупційних ризиків у діяльності Апарату Верховного Суду поінформовано НАЗК.

З метою залучення до оцінювання корупційних ризиків зовнішніх заінтересованих сторін на офіційному вебсайті Верховного Суду 16 січня 2025 року розміщено відповідне оголошення про можливість долучитися до робочої групи представників громадськості та експертів.

Наказом Голови Верховного Суду від 28 січня 2025 року № 16 «Про утворення робочої групи з оцінювання корупційних ризиків у діяльності Апарату Верховного Суду» утворено відповідну робочу групу та затверджено Положення про неї. Завданням цієї робочої групи в управлінні корупційними ризиками є: планування роботи з оцінювання корупційних ризиків; дослідження середовища Апарату Верховного Суду та визначення обсягу оцінювання корупційних ризиків; обмін

інформацією та проведення консультацій із внутрішніми та зовнішніми заінтересованими сторонами, їх опитування (анкетування), інтерв'ювання; здійснення ідентифікації, аналізу та визначення рівнів корупційних ризиків; розроблення заходів впливу на корупційні ризики.

Робоча група узгодила організаційні питання своєї діяльності й розробила план оцінювання корупційних ризиків із визначенням у ньому етапів такого оцінювання та з урахуванням функцій, внутрішніх і зовнішніх заінтересованих сторін й інших факторів середовища Апарату Верховного Суду. Відділ запобігання корупції 14 лютого 2025 року провів вступний тренінг членам робочої групи з наданням відповідної методичної допомоги.

З метою ідентифікації корупційних ризиків робоча група здійснила дослідження середовища Апарату Верховного Суду та визначила обсяг оцінювання корупційних ризиків шляхом первинного збору та аналізу інформації про фактори цього середовища. Під час такого дослідження опрацьовувались як внутрішні фактори (завдання, функції, повноваження Апарату, його структурних підрозділів, особливості прийняття управлінських рішень, обсяг і зміст нормативно-правових актів та розпорядчих документів, що регулюють діяльність Апарату, специфіка діяльності Верховного Суду, договірні відносини, у т. ч. з Державним підприємством «Дирекція з експлуатації та обслуговування»; інші визначені робочою групою фактори), так і зовнішні фактори (правові аспекти діяльності, взаємозв'язки між зовнішніми заінтересованими сторонами та Верховним Судом, зокрема: договірні відносини, взаємодія з іншими державними органами, юридичними й фізичними особами, міжнародними організаціями; інші фактори, визначені робочою групою).

Під час збирання та аналізу інформації про інші фактори середовища Апарату Верховного Суду й визначення вразливих до корупції функцій і процесів робоча група проаналізувала результати оцінювання корупційних ризиків за час дії попередньої Антикорупційної програми; проведено опитування (анкетування) зовнішніх та внутрішніх заінтересованих сторін, опрацьовано плани діяльності Апарату Верховного Суду; опрацьовано результати проведених у Верховному Суді аудитів та інших перевірок; проаналізовано звернення, скарги, повідомлення, які надходили до Верховного Суду, у т. ч. щодо діяльності Апарату та його працівників; проаналізовано відомості, які містяться у відкритих інформаційних системах; вивчено аналітичні матеріали Національного агентства щодо аналізу корупційних ризиків, а також інформаційні матеріали інших державних органів та інституцій; досліджено відомості з медіа, соціальних мереж, інших відкритих джерел інформації, які стосуються Верховного Суду та його Апарату.

На підставі опрацьованих матеріалів відділ запобігання корупції сформував й уніс, а робоча група розглянула й погодила перелік потенційно вразливих до корупції функцій і процесів, що реалізуються Апаратом Верховного Суду, для їх оцінювання на предмет виявлення корупційних ризиків. Робоча група здійснила опис та аналіз таких функцій і процесів (підпроцесів) та провела ідентифікацію корупційних ризиків, які існують або можуть виникнути під час їх реалізації. Ідентифікацію корупційних ризиків здійснено шляхом виявлення та документування

елементів таких ризиків (їхнього змісту, джерел та наявних заходів контролю, спрямованих на запобігання їх реалізації).

Результати ідентифікації корупційних ризиків зазначено в реєстрі ризиків (додаток 2 до цієї Антикорупційної програми).

За результатами ідентифікації корупційних ризиків робоча група провела їхній аналіз із визначенням рівнів імовірності їх реалізації (вірогідності вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення) та рівнів наслідків від їх реалізації (можливих потенційних втрат). З метою усунення або мінімізації джерел таких ризиків, зниження рівня ймовірності чи можливих наслідків їх реалізації робоча група розробила заходи впливу на кожний із них з визначенням відповідальних осіб, строків та індикаторів виконання. Заходи впливу на корупційні ризики та етапи їх виконання відображено в реєстрі ризиків. Проведене оцінювання корупційних ризиків становить основу цієї Антикорупційної програми.

III. Навчання та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування

Метою проведення навчань та інших заходів з поширення інформації антикорупційного напрямку серед суддів і працівників Апарату Верховного Суду є забезпечення належного рівня їх обізнаності з вимогами чинного законодавства щодо запобігання корупції, неухильного додержання його вимог, оволодіння практикою його застосування, формування культури подання повідомлень про корупцію і заохочення їх до цього, недопущення конфлікту інтересів і забезпечення дотримання правил етичної поведінки.

Відповідно до визначених завдань і функцій відділ запобігання корупції бере участь і проводить внутрішні навчання з питань запобігання та виявлення корупції, надає суддям і працівникам Апарату Верховного Суду методичну й консультаційну допомогу з питань додержання законодавства щодо запобігання корупції.

Окремими формами внутрішнього навчання й заходами з поширення інформації антикорупційного спрямування є такі: проведення відділом запобігання корупції вступного навчання з питань запобігання та виявлення корупції для працівників Апарату Верховного Суду, які призначаються вперше; ознайомлення працівників Апарату з вимогами антикорупційного законодавства, установленими для осіб, які припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави; поширення у внутрішній корпоративній мережі «Інтранет» Верховного Суду інформаційних листів, роз'яснень, матеріалів онлайн-навчань, методичних матеріалів, службових записок та іншої інформації на антикорупційну тематику.

Відповідними заходами з поширення інформації антикорупційного спрямування є розміщення на офіційному вебсайті Верховного Суду нормативно-правових актів й організаційно-розпорядчих документів Верховного Суду з питань запобігання корупції, а також оприлюднення Антикорупційної програми.

Під час планування внутрішніх навчань і заходів щодо поширення антикорупційної інформації враховано пропозиції робочої групи, керівництва

Апарату Верховного Суду і його структурних підрозділів, а також узято до уваги зміни в чинному законодавстві про запобігання корупції.

У проведенні навчальних заходів можуть брати участь (за згодою) фахівці та наукові працівники Національної школи суддів України, судді Верховного Суду, у т. ч. зі складу робочої групи судді з Антикорупційної програми, НАЗК та інших органів і установ.

Теми навчань, терміни їх проведення, виконавців й учасників визначено відповідним Планом навчальних та інших заходів з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування та відображено в додатку 3 до цієї Антикорупційної програми.

Працівники відділу запобігання корупції проходять періодичне навчання (підвищення кваліфікації) в рамках професійного розвитку державного службовця за відповідними загальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програми, а також беруть участь у навчальних заходах, які проводить НАЗК.

IV. Процедури щодо моніторингу, оцінки виконання та перегляду цієї Антикорупційної програми

Відділ запобігання корупції періодично (щопівроку) здійснює моніторинг виконання цієї Антикорупційної програми. Метою такого моніторингу є забезпечення контролю за станом управління корупційними ризиками, виявлення та усунення недоліків у положеннях цієї Антикорупційної програми. Процедура моніторингу полягає у зборі та аналізі інформації про повноту та своєчасність виконання передбачених цією Антикорупційною програмою заходів, їх актуальність та відповідність середовищу Верховного Суду. Під час моніторингу здійснюється аналіз фактичного стану виконання кожної категорії заходів, передбачених цією Антикорупційною програмою, та враховуються індикатори їх виконання.

Керівники структурних підрозділів Апарату Верховного Суду, відповідальні за виконання заходів, передбачених цією Антикорупційною програмою, до 15 числа місяця, наступного за звітним півріччям, надають до відділу запобігання корупції інформацію про стан виконання заходів, їх актуальність, а у разі невиконання або несвоєчасного виконання окремих заходів – інформують про причини, які до цього призвели. У разі необхідності відділ запобігання корупції може одержувати від керівників структурних підрозділів Апарату Верховного Суду додаткову інформацію, документи, інші матеріали для здійснення моніторингу. На підставі аналізу та узагальнення отриманої інформації відділ запобігання корупції готує Звіт про стан виконання Антикорупційної програми, який надається Голові Верховного Суду та розміщується на офіційному вебсайті Верховного Суду. Результати моніторингу виконання заходів впливу на корупційні ризики також відображаються в реєстрі ризиків та розміщуються на офіційному вебсайті Верховного Суду.

Після спливу строку, на який приймалася ця Антикорупційна програма, відділ запобігання корупції проводить оцінку її виконання з метою аналізу змін, досягнутих в управлінні корупційними ризиками, та формує пропозиції щодо вдосконалення

цього процесу. Така оцінка здійснюється відповідно до положень згаданої вище Методології управління корупційними ризиками шляхом установлення результативності (прогресу) та ефективності (стану досягнення цілей) виконання цієї Антикорупційної програми з урахуванням індикаторів її виконання та використанням передбачених такою процедурою джерел інформації.

За результатами оцінки виконання цієї Антикорупційної програми Голові Верховного Суду надається Звіт з відповідними висновками щодо досягнутих в управлінні корупційними ризиками змін та пропозиціями щодо вдосконалення цієї діяльності. Такий Звіт розміщується на офіційному вебсайті Верховного Суду, а результати оцінки враховуються під час підготовки Антикорупційної програми Верховного Суду на наступний період.

Ця Антикорупційна програма може бути переглянута за рішенням Голови Верховного Суду відповідно до згаданої Методології управління корупційними ризиками. Випадками перегляду цієї Антикорупційної програми можуть бути: зміни в середовищі Верховного Суду або його Апарату (організаційні й структурі, функціях, процесах); унесення до законодавства, в тому числі антикорупційного, змін, які суттєво впливають на діяльність Верховного Суду та його Апарату; виявлення недоліків в управлінні корупційними ризиками або ідентифікації нових; відмова НАЗК погодити Антикорупційну програму (в разі здійснення такої процедури) або врахування Верховним Судом відповідних пропозицій.

Начальник відділу
запобігання корупції

Оксана КОМАР